

Motion till riksdagen

1989/90:Ub263

av Anders Svärd (c)

Folkhögskolan i framtiden

Just nu pågår intensiva diskussioner vid landets 127 folkhögskolor kring roller och uppgifter i framtiden. "Vad händer med Folkhögskolan?" frågar den nu arbetande folkhögskolekommittén i en debattbok som utgör en del av underlaget för dessa diskussioner. Senast 1 september 1990 förväntas kommittén presentera sina förslag.

Förändringar i utbildningssamhället är en självklar bakgrund till de frågor som nu ställs om folkhögskolans framtida roll. En annan lika självklar anledning är de nya utbildningsbehov som hänger samman med samhällsutvecklingen på 90-talet som t.ex. den alltmer utvecklade kommunikationstekniken och informationsflödet, ett alltmer mångkulturellt samhälle osv...

Jag väljer två områden för att belysa speciellt viktiga aspekter av folkhögskolans möjligheter inför framtiden. Det första handlar om målgrupper för vilka folkhögskolan med sina flexibla arbetsformer och sitt helhetsperspektiv är ett ovärderligt alternativ.

1. Folkhögskolan och invandrarna/flyktingarna

Folkhögskolorna genomför idag omfattande utbildningsinsatser för invandrare och flyktingar. Det innebär att

- ett trettio-tal folkhögskolor anordnar uppdragsutbildningar i samarbete med statens invandrarverk (SIV) och flyktingförläggningar runt om i landet, ca 400 flyktingar erbjuds både boendemiljö, social integration och svenskundervisning på folkhögskola,
- ett femtontal skolor ansvarar f.n. för grund-sfi-undervisning på uppdrag av kommunerna samt ytterligare några genomför uppdragsutbildning för invandrare i samarbete med länsarbetsnämnderna,
- ett fyrtiotal skolor anordnar invandrarlinjer som ämneskurser med ca 700 deltagare som en påbyggnad för dem som gått grund-sfi eller motsvarande.

Dessutom deltar ett ganska stort antal invandrare i folkhögskolornas "vanliga ämneskurser". Totalt har ca 10 % av deltagarna på folkhögskolornas långkurser invandrar- och/eller flyktingbakgrund. Därmed har folkhögskolorna skaffat sig en betydande utbildningskompetens inom invandrar- och flyktingområdet. Den helhetsmiljö som folkhögskolorna erbjuder har visat

sig mycket lämplig för "inlussningen i det svenska samhället" och som mötesplats och utbildningsmiljö för människor med olika kulturell bakgrund.

Det är viktigt att kommunerna också i framtiden får möjlighet att samarbeta med olika utbildningsanordnare när det gäller grundläggande svenskundervisning för invandrare för att man därigenom ska kunna fortsätta att utnyttja den kompetens som folkhögskolor och studieförbund byggt upp.

Beträffande invandrades behov av fördjupade kunskaper i svenska och allmänna ämnen (efter genomgången sfi-undervisning) så är det oerhört viktigt att folkhögskolan också i framtiden ska kunna möta dessa behov. En förutsättning för detta är att de studiefinansiella frågorna löses. De utbildningsbidrag som länsarbetsnämnderna kan bevilja är för många invandrare en förutsättning för att de ska kunna gå på folkhögskola. Den alltför restriktiva hållning som idag finns inom vissa regioner har klart påverkat rekryteringen till invandrarlinjerna.

Därför bör de studiefinansiella villkoren ses över för invandrare som vill ha och behöver folkhögskolestudier för att därefter kunna gå vidare till fortsatta studier eller arbete.

Folkhögskolekommittén bör i sitt fortsatta arbete uppmärksamma folkhögskolans möjligheter att göra insatser för speciellt utsatta grupper av människor. Detta kan gälla

- flyktingar på flyktingförläggningarna för vilka folkhögskolan blir en väg ut i det svenska samhället (samarbete med SIV),
- invandrare/flyktingar med behov av grundläggande svenskundervisning i folkhögskolemiljö (samarbete med kommunerna),
- invandrare/flyktingar med behov av fördjupad svenskundervisning, samhällsorientering och introduktion till det svenska samhället (samarbete med kommuner och länsarbetsnämnder).

2. Folkhögskolan och folkbildningen

Folkbildningen står inför nya utmaningar om den ska kunna spela en viktig roll i samhällsutvecklingen under 90-talet. Det handlar om att utveckla former för demokrati – delaktighet – och ge människor möjlighet att bearbeta livsfrågor och frågor om etisk hållning och helhetsperspektiv. Samtidigt kvarstår utmaningen att utjämna utbildningsklyftorna, dvs. att ge *alla* människor samma chans till delaktighet i samhället.

På folkhögskolorna möts människor med olika utbildningsbakgrund, olika kulturell och språklig bakgrund, olika erfarenheter av tidigare utbildning och arbetsliv.

De frågor som nu ställs i samband med folkhögskolekommitténs arbete, handlar framför allt om folkhögskolornas roll som folkbildare. Frågorna formuleras t.ex. så här:

- I vad mån kursdeltagarna, när de lämnat folkhögskolan, medvetandegjorts om vikten av att engagera sig i folkrörelse- och samhällsarbetet och har de under tiden på folkhögskolan fått kunskaper för och praktisk träning i att delta i den demokratiska beslutsprocessen?
- Fungerar rörelsefolkhögskolorna som folkrörelsernas "vapensmedjor" och centra för självkritisk granskning, fortsatt utveckling, förnyelse och

engagemang inom rörelsen? Förs där rörelsernas budskap vidare till de kursdeltagare som söker sig till skolorna och sedan ut i samhället?

- Fungerar folkhögskolorna som en del i det "sociala immunförsvaret" – för att använda förre folkhögskoleinspektören Gösta Vestlunds ord – i ett allt mer av medier, tekniska innovationer, kommersialism och individualism präglat samhälle?

När sådana frågor ställs så tydliggörs den oerhört vitala roll som folkhögskolorna kan spela som en del av folkbildningen i framtiden. Folkbildningen – och folkrörelserna – behöver folkhögskolorna som utvecklingsresurser och förnyelsecentra.

Detta leder till att det är stödet till rörelsefolkhögskolorna som måste prioriteras när folkhögskolekommittén skall komma fram till hur det statliga stödet till folkhögskolorna skall utformas för framtiden.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att folkhögskolekommittén får i uppdrag att beakta vad i motionen anförts om folkhögskolan som framtidsresurs.

Stockholm den 23 januari 1990

Anders Svärd (c)